

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ,
АНАЛІЗУ ТА КОНТРОЛЮ В СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНІЙ
СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»**

*Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, присвячена 100-річчю з дня народження професора, заслуженого працівника вищої школи України
Фесенка Дмитра Мусійовича*

ПОЛТАВА 2026

УДК 657:005:316

Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством : Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції. Полтавський державний аграрний університет (26 березня 2026 р.). Полтава, 2026. 1770 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету: КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету: ЛЕГА ОЛЬГА – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів

ДУБІНІНА МАРИНА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету

ЗОЛЯ ОЛЕКСІЙ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму Полтавського державного аграрного університету

КОБСЛЄВА ТЕТЯНА – д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЛПСЬКИЙ РОМАН - к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЄРШОВА НАТАЛІЯ – д.е.н., професор, професор кафедри обліку і фінансів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н, професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

СУК ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

БЕЗКРОВНИЙ ОЛЕКСАНДР – декан факультету обліку та фінансів, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ГУБАРИК ОЛЬГА - к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровського державного аграрно-економічного університету

ПРИЙДАК ТЕТЯНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ISBN 978-617-8797-26-3 2026-19

© Автори, 2026

© Кафедра обліку і оподаткування, 2026

© Полтавський державний аграрний університет, 2026

МУСТЕЦА НАЗАР, здобувач вищої освіти
Науковий керівник – **МУСТЕЦА ІРИНА**, к.е.н., доцент,
начальник навчального відділу
Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ, м.Чернівці

ПОДАТКОВЕ ПЛАНУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В умовах воєнного стану та загострення кризових явищ особливого значення набуває дотримання вимог законодавства у процесі податкового планування. Оскільки до Податкового кодексу України регулярно вносяться зміни, працівники, відповідальні за податковий облік, повинні уважно відслідковувати оновлення нормативно-правової бази та своєчасно враховувати нові законодавчі акти у діяльності підприємства. Усі такі зміни мають бути обов'язково імплементовані у практичну роботу.

Великі підприємства, як правило, мають можливість створювати окремі підрозділи або служби, що займаються податковим плануванням. Водночас на малих підприємствах ці функції покладені на головного бухгалтера, якому доцільно визначати напрями оптимізації податкового навантаження, аналізувати законодавчі зміни та розробляти відповідні заходи з удосконалення податкової політики.

Головний бухгалтер також несе відповідальність за узагальнення податкової інформації, складання податкової звітності та своєчасне подання декларацій до органів ДПС.

З метою підвищення ефективності ведення податкового обліку та вдосконалення процесу податкового планування доцільно запровадити додаткову штатну одиницю у бухгалтерській службі малого підприємства.

До основних методів податкового планування належать:

1. зменшення бази оподаткування;
2. перенесення податкової бази у часі;
3. відстрочення сплати податків;
4. диференціація господарських відносин [1].

Варто підкреслити, що податкове планування є правомірним інструментом зниження податкового навантаження. Для малих підприємств його доцільно здійснювати з урахуванням таких принципів:

- ✓ поетапність - передбачає чітку послідовність дій і застосування відповідних інструментів для побудови оптимізаційної схеми;
- ✓ законність - використання виключно тих методів і засобів, що передбачені чинним законодавством;
- ✓ обачність - недопущення дій, спрямованих на навмисне ухилення від сплати податків, що суперечить правовим нормам;
- ✓ ефективність - витрати на реалізацію заходів податкової оптимізації не повинні перевищувати очікувану економію від зменшення податкових платежів;

✓ виваженість рішень - орієнтація на досягнення оптимального співвідношення між скороченням витрат і зростанням вигід від податкового планування.

У процесі податкового планування можуть застосовуватися загальні методи, зокрема: мікробалансів, розрахунково-аналітичні, статистичні, а також метод моделювання. Окрім цього, використовуються спеціальні підходи, такі як формування облікової політики, трансформація господарських відносин, делегування податкових зобов'язань і застосування пільгового оподаткування.

Науковці Черешнюк О., Романів С. та Голяш І. підкреслюють, що податкове планування безпосередньо впливає на результативність та ефективність функціонування підприємства. Вони обґрунтовують доцільність створення спеціалізованих підрозділів з податкової оптимізації на великих підприємствах, тоді як на малих підприємствах ці функції можуть бути покладені на одного фахівця [2].

До методів оптимізації податкового навантаження на мале підприємство можна віднести такі:

- ✓ перехід із загальної системи оподаткування на спрощену;
- ✓ використання передбачених законодавством податкових пільг;
- ✓ застосування механізму податкових канікул;
- ✓ прийняття обґрунтованих рішень під час укладання господарських договорів;
- ✓ належний контроль за формуванням та реалізацією облікової політики підприємства.

Щодо податку на прибуток, малому підприємству доцільно забезпечити гнучке управління грошовими потоками, раціонально підходити до оптимізації доходів і збільшення витрат, орієнтуючись на економічно обґрунтовані цілі.

На думку Оришин Т., існує низка можливостей для досягнення податкової економії, зокрема шляхом зменшення податку на нерухоме майно, податку на прибуток та податку на додану вартість. Автор також зазначає, що до основних інструментів податкової економії належать поєднання загальної та спрощеної систем оподаткування, прогнозування податкових зобов'язань на майбутні періоди, використання лізингових операцій, впровадження оптимізаційних схем, а також вибір найбільш доцільних ставок і об'єктів оподаткування [3].

У межах даного дослідження вагомим значенням для підприємства набуває стратегічне планування оподаткування, як складова фінансового менеджменту, що передбачає формування довгострокової політики з оптимізації податкового навантаження з урахуванням чинних законодавчих норм. Одним із визначальних напрямів такого планування є раціональний вибір системи оподаткування, який базується на аналізі масштабів діяльності, структури доходів і витрат, а також рівня податкового тиску. Водночас важливе місце посідає податкове планування інвестиційної діяльності, зокрема через застосування інструментів амортизаційної політики, що дає змогу регулювати величину оподаткованого прибутку.

Ефективним засобом зниження податкового навантаження є використання передбачених законодавством пільг і стимулів. Разом із цим, оптимізація витрат відповідно до вимог податкового обліку сприяє більш раціональному формуванню бази оподаткування. Важливим напрямом також є планування розподілу прибутку, зокрема визначення доцільних підходів до виплати дивідендів з урахуванням податкових наслідків. Особливої уваги потребує управління податком на додану вартість шляхом узгодження податкового кредиту та податкових зобов'язань, що дозволяє зменшити фінансові ризики [4].

Крім того, стратегічне планування оподаткування охоплює ефективне структурування господарських операцій і договірних відносин, а також врахування специфіки зовнішньоекономічної діяльності, зокрема застосування міжнародних угод про уникнення подвійного оподаткування.

Таким чином, незважаючи на складні умови ведення бізнесу, спричинені воєнними подіями, українські підприємства продовжують здійснювати господарську діяльність, отримувати прибутки, створювати робочі місця та забезпечувати надходження до державної фіскальної системи.

1. Мустаца І. В. Особливості оподаткування торговельних підприємств в умовах воєнного стану / І. В. Мустаца, А. І. Георгіян // *Modern Science: Exploring Theories, Innovations and Practical Solutions : Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference, September 9–11, 2024, Odesa, Ukraine.* – Odesa : European Open Science Space, 2024. – P. 21–22. – URL: <http://rps.chtei-knteu.cv.ua:8585/jspui/handle/123456789/2663>
2. Голяш І.Д., Романів С.Р., Черешнюк О.М. Податкове планування підприємства як засіб запобігання правопорушенням. *Інфраструктура ринку.* 2018. Вип. 18. С. 309-313. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/18_2018_ukr/52.pdf
3. Орищин Т. М. Напрями оптимізації податкового навантаження підприємств в контексті податкового планування. *Економіка та суспільство.* 2021. Вип. 25. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/314>
4. Пшик Б., Сташишин А. Податкова політика суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану в Україні. *Фінансовий простір.* 2024. Вип. 1-2(53) URL: <https://fp.lnu.edu.ua/index.php/fp/article/view/955/1239>

